

IAJ:n vuosikokous

Kansainvälisen tuomarijärjestön (IAJ) vuosikokous pidettiin 18. - 22.10.2024 lokakuuta Kapkaupungissa Etelä-Afrikassa.

IAJ:n kokouksessa keskusteltiin maailman ajankohtaisista ongelmista. IAJ yrittää auttaa entisiä afganistanilaisia tuomareita, jotka Taleban ja hallinto ovat julistaneet valtion vihollisiksi, ja entiset tuomitut rikolliset pyrkivät jäljittämään heidät. IAJ toivoo löytävänsä Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenmaan, joka olisi valmis esittämään asiaa koskevan esityksen. Jotkut afganistanilaisista tuomareista ovat voineet muuttaa Yhdysvaltoihin pohjoisamerikkalaisten tuomareiden avulla.

YK:n tuomarien ja lakimiesten riippumattomuutta käsittelevä erityisraportoija osallistui kokoukseen. Raportoijan tehtävänä on käsitellä pelottelua, uhkailua, häirintää ja oikeusalan ammattien kriminalisointia. Pääasialliset valitukset tulevat kuitenkin tuomarilta. Esittelijä hyväksyy yksittäiset valitukset ja raportoi suoraan ihmisoikeusneuvostolle. Esittelijä tekee myös maavierailuja (joka omituisesti tarvitsee virallisen hallituksen kutsun) ja laatii temaattisia raportteja. Viimeisin raportti käsitteli "Nykyisten tuomareiden ja asianajajien riippumattomuutta koskevien haasteiden kohtaamista". Autoritaariin uhkiin kuuluu uskollisten tuomareiden palkkaaminen, tuomioistuinten varojen leikkaaminen ja tuomareiden rankaiseminen.

Lisätietoa: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-independence-of-judges-and-lawyers>

Eurooppa

Puola. Puolan kokousedustaja kertoi Puolan oikeusvaltiokehityksestä. Populistisen hallituksen aikana tilapäisesti menetetty oikeusvaltio on palautumassa. Puolan valtuuskunta muistutti, että ilman IAJ:n tukea he eivät selviäisi tästä taistelusta demokratian puolesta.

Turkki. Kokouksessa muistutettiin myös, että tuhannet tuomarit Turkissa ovat edelleen vankilassa, mukaan lukien tuomariliiton entinen puheenjohtaja. Heidän perheensä ovat häpeissään ja vakavassa tilanteessa. Jopa IAJ:tä pidetään terroristijärjestönä, ja presidentin jäsenet välttävät edes lentämistä Istanbulin yli. IAJ päätti pitää Turkin tuomariyhdistyksen Yarsav edelleen jäsenenä huolimatta siitä, että heille ei makseta vuosimaksujaan.

Suurin osa Euroopan tuomariliittojen ongelmista koskee tuomareiden palkkausta. Monissa valtioissa toteutetaan budjettileikkauksia, mitkä ovat vaikuttaneet myös tuomareiden palkkoja heikentävästi.

YK:n erityisraportoijan ollessa paikalla alueryhmien puheenjohtajat antoivat yleiskatsauksen oman alueensa haasteisiin.

Väli-Amerikka, Etelä-Amerikka ja Pohjois-Amerikka

Meksiko. Meksikon oikeusvaltiokehitys. Meksikossa otettiin käyttöön tuomareiden vaalit yleisvaalien ja kansanäänestyksen sijaan. Tämä koskee kaikkia istuvia tuomareita, ja heidän on toimittava kunnallisvaaleissa. Jos heitä ei valita, heidän on poistuttava virastaan ilman korvausta tai eläkkeellä. Jo hankitut oikeudet hylätään.

Guatemalassa harjoitetaan järjestelmällistä tuomareiden pelottelua ja syytteeseenpanoa. Monet hakevat turvapaikkaa ulkomailta.

Peru. Perussa hyväksyttiin juuri vastaava laki.

Venezuela. Venezuela julkaisi kansainvälisen pidätysmääräyksen argentiinalaisia tuomareita ja syyttäjiä vastaan heidän ammatillisen toimintansa vuoksi Argentiinassa.

Yleisesti ottaen Etelä-Amerikka kärsii tuomareiden ja syyttäjien turvallisuudesta sekä tuomareiden vastaisista mediakampanjoista, eläkkeelle siirtymistä koskevista lainsäädäntöaloitteista, liiallisesta työtaakasta ja alhaisista palkoista.

Yhdysvallat. Yhdysvalloissa on kriisi liittovaltion tuomioistuimissa, koska tuhansia tapauksia on vireillä ja työmäärä kasvaa (noin 70 % viime vuosina). Samaan aikaan uusia tuomareita ei nimitetä poliittisen kilpailun vuoksi. Tuomareiden turvallisuus on kasvava ongelma. Äskettäin on hyväksytty uusi laki, joka kriminalisoi tuomareihin kohdistuvan uhkauksen. Tämä johtui valitettavasta tilanteesta, jossa vihainen väkijoukko halusi tappaa rikosasiassa päätöksen tehneen tuomarin, meni tämän kotiin, mutta tappoi oven avanneen poikansa ja haavoitti hänen miestänsä.

Afrikka

Tunisiassa monet tuomarit on irtisanottu, heiltä on riistetty palkkoja, ja oikeusministeri vastustaa heidän uransa vaihtamista asianajajaksi. Tällä hetkellä vallassa on sotilashallinto. Yhdistyksen puheenjohtajaa syytetään hallitusta vastaan suunnatun mielenosoituksen järjestämisestä ja sen poistumista maasta on rajoitettu. Vuosi ennen kuin IAJ:n presidentti saatettiin pois maasta. IAJ hyväksyi tukevan päätöslauselman. Burkina Fason tuomarit joutuvat sotilasleirille, jossa heille annettiin aseita ja heitä kohdellaan vakituisen armeijan jäseninä.

Yleistä

YK:n esittelijä totesi, että kaikki nämä ongelmat (paitsi Ruotsin palkkaongelma) olivat sen toimiston tiedossa. Tiedossa olevan ongelman sattuessa esittelijä pyysi ottamaan yhteyttä toimistoonsa, jos uutta tapahtuu, ja lupasi reagoida nopeasti lähettämällä twiitin tai jotain vastaavaa merkiksi tuesta ja huomautuksesta. IAJ:llä on työryhmä, joka on perustettu auttamaan yksittäisiä tuomareita, jotka tarvitsevat apua hädässä, mukaan lukien heidän on muutettava maasta. IAJ teki joitain pieniä muutoksia perustuslakiinsa (kunniapuheenjohtajien rooli, jäsenyyden lopettaminen kansallisen yhdistyksen pyynnöstä ja joitain muita). IAJ hyväksyi myös vuosimaksun korotuksen ensi vuodesta alkaen kohonneiden kustannusten vuoksi

IAJ:n kokouksen aikana pidettiin kansainvälinen konferenssi tekoälystä (AI) oikeustoiminnasta. Eri maat käyttävät tekoälyä eri tasoilla: Kazakstan matalan tason päätösluonnoksissa; Ruotsi tietojen analysointia ja päätösten anonymisointia varten; Taiwanin tuomioluonnokset suurista tapauksista, kuten vaikutuksen alaisena ajamisesta (tämä on vain apu, ei tuomion tekopäätöksen korvaaminen), USA ennakkotapausten analysointiin. Monet puhujat, mukaan lukien Euroopan tuomarien neuvoo-antavan neuvoston (CCJE) puheenjohtaja ja Euroopan oikeustoimien tehokkuutta käsittelevän komission (CEPEJ) puheenjohtaja, esittivät näkemyksensä. Pääasia oli, että ihmisen tulisi pysyä vastuussa näistä algoritmeista.

EAJ:n kokous

EAJ:n (European Association of Judges) kokous pidettiin osana IAJ:n vuosikokousta. EAJ hyväksyi kolme päätöslauselmaa. Ruotsalaisilla tuomareilla on henkilökohtainen palkka. Joka vuosi jokainen tuomari neuvottelee seuraavan vuoden palkastaan tuomioistuimen presidentin kanssa. Tämä on johtanut suuriin palkkaeroihin samassa tuomioistuimessa ja saman tason tuomareissa. Tämä järjestelmä otettiin kerran käyttöön kokeneiden lakimiesten tuomiseksi tuomioistuinjärjestelmään tarjoamalla heille vastaavia palkkoja. Valitettavasti kokeneet lakimiehet eivät vielä ole kiinnostuneita tuomareiden asemasta ja idea epäonnistui. EAJ hyväksyi päätöslauselman, jossa se pyysi Ruotsin viranomaisia lopettamaan tämän palkkajärjestelmän. Armenia kamppailee tuomareiden kurinpitomenettelyn kanssa, joka ei ole vapaa ulkopuolisista ja erityisesti poliittisesta vaikutuksesta. EAJ on antanut aiheesta päätöslauselman viime vuonna. Tällä kertaa EAJ toisti riippumattoman kurinpitomenettelyn tarpeellisuuden riippumattoman

oikeusjärjestelmän indikaattorina. Bulgarian tuomarit eivät luota sähköiseen äänestysjärjestelmään, jota käytetään heidän korkeimman oikeusneuvostonsa jäsenten valitsemiseen. Sähköinen äänestysjärjestelmä ei ole läpinäkyvä eikä äänestyssalaisuus ole suojattu. EAJ vaatii sähköisen äänestysjärjestelmän kiireellistä päivittämistä ja rohkaisee useiden EU-rahoitusta saavien hankkeiden edelleen valvovaa Euroopan komissiota tutkimaan asiaa ja toimimaan ripeästi. Erikoisvieraana Euroopan tuomareiden neuvoa-antavan neuvoston (CCJE) puheenjohtaja vieraili kokouksessa ja paljasti, että seuraava CCJE:n lausunto koskee tuomareiden kurinpitomenettelyn standardeja (jotka hyväksytään joulukuussa). Työssä oli neljä opintotoimikuntaa. Heidän johtopäätöksensä sisältävät kattavan yleiskatsauksen jäsenmaiden käytäntöihin liittyen: 1) tekoälyyn oikeudenkäynneissä; 2) kirjalliset huomautukset menettelyssä (ovatko ne auttavia tai häiritseviä); 3) laittomien lääkkeiden valmistuksen syytteenpano ja 4) digitaalisen vallankumouksen (AI ja keikkatyöpaikat) vaikutus työmarkkinoihin.

Kaikki asiaankuuluvat asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa: <https://www.iaj-uim.org>

Seuraavat kokoukset

Seuraava EAJ-kokous pidetään Armeniassa 8. - 10.5.2025. Seuraava IAJ-kokous pidetään Azerbaidžanissa Bakussa syksyllä 2025 huolimatta Armenian voimakkaasta vastustuksesta ja sitä seuranneesta salaisesta äänestyksestä.